

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Utkommer hvarje Söndag

ILLUSTRERADT

Pris för 3 Månader 1 Rdr. B^{co}

Enkla. N^o.

8 sk. B^{co}

SÖNDAGS MAGASIN.

N°. 2

Göteborg. Söndag. 10 Oct. 1847.

3 Qvar.

Krokodilen i kamp med en Orm.

Krokodilerna äro från gammalt bekanta såsom för menniskor och kreatur farliga djur. Deras hufvud och kropp äro platta. Hela djuret är betäckt med hårda fjäll. På swansen eller stjerten uppfjutet en hög, hård kam. Tårna äro mer eller mindre sammanbundna genom simmhinner. Tungan är fettig, tjock och orörlig, och kästarna hafwa en rad af spetsiga, koniska tänder.

De lefwa blott i färsst watten, hwaruti de röra sig med snabbhet. På land deremot äro de långsamma och tunga. I synnerhet hafwa de en särdeles swårighet att wända sig.

Deras storlek, styrka och skarpa tänder göra dem fruktansvärda.

Deras hårdskaliga ägg likna gåsäggs till storlek och form.

De blifwa ganska gamla.

Man delar dem wanligen i flera slag.

1) De egentliga krokodilerna, till hvilka hör den bekanta nilkrokodilen. De hafwa simmhinna mellan tårna på bakfötterna och på dem är den öfra käftan på sidorna lifasom uppskuren, för att mottaga den utedra käftens framstående tandrad.

2) Gavialer hafwa längre och rundare nos än de öfriga tvenne slagen.

3) Kaïmans eller Alligatorer hafwa på bakfötterna en half simmhinna. I kanten af öfra käftan finnes ingen utskärning, utan en gropp, hwaruti den sjerde tanden i underkäftan ingriper. Nosen är bred och tvär. De lefwa i Amerika.

Denna korta karakteristisk hafwa wi ansett nödig för beskrifningen af den bifogade bilden. Framdeles skola wi kanske bjuda på en utförligare framställning af detta djurs lefnadsart. Nu åtnöja wi oss med att gifwa ett enda drag af deras lif.

Flera resande påstå, synnerligen om den nordafrikanska Alligatoren och om Krokodilen från Orinoko, att honan bereder ett ordentligt näste för sina ägg. Hon wäljer då ett ställe 50—100 fot från watten i något tjoct busstige eller rörwäs, dit hon med munnen drager blad, stökar o. s. w. På dessa lägger hon ungefär tio ägg och betäcker dem med gräs och löf. På detta sätt fortsar hon att anlägga det ena nästet efter det andra, till des hon lagt 50—60 eller flera ägg. Hon bewakar stället, är ytterst skygg och grym, och går tid efter annan till watten, blott för att skaffa sig föda. Då hon alltid går samma wäg och med sin tunga kropp bildar en ordentlig gångstig, så är nästet lätt att finna. Äggen, så berättar de widare, utsläckas genom gåsningen af det ruttnande gräs- och löflager, hwaruti de äro innebäddade, och ej endast genom solen. Så fort ungarne komma ur ägget, arbeta de sig genom nästets omfattning och äro högt lifliga. Modern för dem nu till watten, oftast till små färr, under det hannen förföljer och till tjoctal uppslukar dem.

Sälunda wisar oss detta fruktansvärda djur moderlig kärlek, om wi skola tro våra resbeskrifwars, af hvilka wi kunna nämna namn, sådana som Alldåbom och Humbolt. När bild erinrar oss om denna moderskärlek. Den för oss till ett krokodilnäste, och detta just i det ögonblick, då modern bestraffar en stor wattenorm för des anfall på hennes ägg. Om de stora ormarne hafwa appetit för sådana ägg, wäga wi ej afgöra; dock, wår afbildning tyckes antyda detta, ty ormens hufvud synes just öfwer ett sådant ägg.

Fruktansvärd är krokodilens kamp med alla stora ormar. Ormen söker sorgfälligt att undwika sin fiendes käftar och slingrar sig med pilens hastighet omkring des kropp. Här han riktigt tag, så frammar han sin förfärliga motståndare till döds. Lyckas det åter denne att fatta honom mellan sina tänder, så är ormen förlorad. Det sebnare är fallet på wår afbildning. Ormen, öfverraskad i sin stöld af krokodiläggen, har ej kunnat undwika sin motståndares käftar, och måste således, trots alla sina swängningar, här finna sin död. Ändtligen måste wi oss fästa uppmärksamhet på den lilla krokodilen, som just nu framtryper, med så raske språng och så girig blick, som om han wille haka sin modiga moder till hjelp.

— o o —

Angfartyget Tweeds Skeppsbrott.

(Af ett ögonwittne.)

Det kungliga ångpaketfartyget Tweed af 1,800 tons dräktighet och 500 hästars kraft, fördt af kapten Parsons, lyftade i Southampton d. 17 Dec. 1846 ankar, för att med bres och passagerare gå till Westindien. Det anlöpte Madeira, Barbados, Grenada, Trinidad och kom d. 7 Febr., kl. 6 om aftonen, till Havana. Här mötte det Medway på des återwäg till England. Tweed intog 480 tunner kol, bres och passagerare på Meriko och gick d. 9 under segel för Vera Cruz. Passagerarnes antal war 62, hwaribland två damer och en piga; manskapet med officerare, maskinfolket, matrosar och uppsare, war 80 personer starkt, så att inalles 180 menniskor funnos om bord.

Tweeds laddning bestod, utom posten, af 1,115 flaskor quiksilfwer, till ett wärde af 18,000 pund St. Alla passagerarne besunno sig i den bästa stämning. Sedan man lemnat Havana, styrde man till d. 10 Febr. kl. 10 om aftonen mot wester, en sträcka af ungefär 78 sjömil; fartyget gick ganska djupt och vinden blåste måttligt; från d. 10 Febr. kl. 6 om afton till kl. 11 eftermiddagen gick losan west sydwest, ungefär 42 mil. Under hela natten blåste frisk wind och alla tecken till en förestående storm wisade sig. Natten war ganska dunkel och wid midnatten började det häftigt att åska och blirra, under det att vinden plötsligen sprang öfwer åt nordn. Under dagen hade kaptenen

ej kunnat göra några solfästtagelser och wisse solfästligen ej, hwarest han befann sig. Lördagen d. 11 stormade det upp-
hörligt med nordlig wind, och sjön gick fruktansvärdt; äfwen
under denna dag kunde skeppets läge ej observeras, alldeleslynd
lufsen war dunkel och töckig; om eftermiddagen ansåg man sig
wara på ett afstånd af 125 mil från Alafran-refwen. Samma
aften efter kl. 7, när suppen war intagen, roade de icke sjösjuka
passagerarne sig med att swela schack och kort, andra läste, till
ungefär kl. 11, då alla gingo till hwita och lufsen släcktes.
Fredagen d. 12, omkring kl. $\frac{1}{2}$ 3 på morgonen, beträdde kapte-
nen däck. Det war ungefär kl. $\frac{1}{2}$ 4, då en af wakthafwande
matroserna utropade det förträffliga ordet "bränning framför
oh!" Ögonblickligen sprang kaptenen, jemte wakthafwande offi-
seren och matrosen fram till bogsprötet och med blitens snabb-
het utgick kommandot att stoppa maskinen och swänga om. Den
sem gifwit oss denna berättelse war wid det första nödsfriet wa-
ken, ehuru något sömnig. När han hörde springandet fram och
åter på däck, steg han genast upp, klädde sig nödterfigt och war
inom några sekunder uppe på däck. I det han kastade en blick
åt höger och wensler, märkte han, oaktadt dimman, bränningens
hötande, hwita speisar. I ögonblicket kom kaptenen tillbaka och
svarade på hans fråga, om det wore farligt: "war lugn, det
går baklänges." Han måste hafwa menat maskinerna, ty om
fartyget kunde man ej säga det samma, då det några sekunder
derester med hela sin tyngd stötte på refwet. Fartyget kastade
sig wid första påstötningen på sidan; sedan uppkastadt genom den
fruktansvärda swallningen upprättade det sig ånyo, för att åter
med hela sin tyngd stöta mot refwen. Det syntes, som om det-
samma ögonblickligen skulle krossas. Inom några sekunder war
ock däckets instörtadt, ty maskinerna, ångpannan och skorstenen
lyftades genom en stöt flera tum högt. Maskinerna stannade nu
af sig sjelwa, ångan trängde ur pannan, fyllde maskinrummet
och uppsteg som ett moln genom lufterna. Så war då intet
hopp mer att rädda fartyget från klipporna, och besallning gaf
att utsätta räddningsbåtarna. Allt detta hade passerat hastigare
än det nedskrifwes. Passagerare och manskap fyllde däcket, som-
liga nästan kladda. När fartyget stötte på för andra gången,
lade det sig med bredsidan mot refwet och fell så öfwer med
winden. Wågornas swall slog öfwer det samma, och bortströf
kuttern, postbåten och allt, som om de varit ett spån. Nu ka-
stades skeppet af och an för stormen, i hwarje minnt hörde man
planornas dån, då de lofnade och löstes. En häftig wåg
borttog styrbord. Det war en fruktansvärd scen; öfwer allt såg
man människor, som med all konst hafade sig fast i masten, plan-
ter och tåg; och öfwer allt detta slog de skummande vågorna,
föngo de tjutande windarne

Nere i skepprummet, hwarest allt war mörkt, herrskade en

fruktansvärd förwirring och ordning. Mellandäcken wore sönder-
brutna, möbler och annat kastadt om hwarannat och öfwer-
spoladt af watten, som inträngde från alla sidor; dertill ångest-
friet af de arma, som wore kastade ur fönnen till ett sådant
uppvaknande — o, det war förträffligt, hjertskärande! Medwe-
tandet att på intet sätt kunna hjälpa sig, gjorde de olyckligas
läge ännu fruktansvärdare. Jag befann mig händelsewis bred-
wid kaptenen och sade till honom: "hwad är att göra i denna
nöd?" "Man måste söka att hålla sig till bagens inbrott, om
möjligt är," svarade han lugnt, "jag hoppas att det håller till-
sammans till des." Knapt war detta sagdt, förr än skorstenen
wänder sig och nedstörtar för winden; äfwen masterna gungade
fram och tillbaka, såsom säf för winden; hwarje ögonblick wän-
tade man att de skulle brista, men de höllo likwäl. Kaptenen
gaf besallning att tågen skulle kapas, men ingen hade en yra,
ingen knif stod en gång att stna — ändtligen fann man en —
en stark pennknif, och första styman affar nu talrepen, hwarpå
kaptenen gaf besallning, att man skulle ställa sig wid de ännu
öfriga blifna båtarna wid skeppets läfda, för att wid det sammans-
rullningar wara försäkrad mot skada; tillika besallde han, att blott
i yttersta nödsfall nedsinka båtarna, oaktadt de redan nu wore
fyllda med människor. I öfrigt wisse wi ej, hwarest fartyget
hade strandat. Några trodde, att wi besuuno oss på kusten af
Zufatan, då de med stål förutsatte, att skeppet genom de bödg-
bagarnes häftiga nordliga storm skulle hafwa drifwit i denna
rätning. Dock kunde man ingenstädes upptäcka land. När man
blickade fram öfwer bränningen, erböd sig för ögat blott en stor
wattenyta, em och ej vändlig, hwilket man i mörkret ej kunde
warfelsiwa. Det wore förfångt att försöka stildra vårt dåwa-
rande läge. Ett skepp, som fell sönder, bit för bit, under våra
fötter, ingen utsigtt att i en sådan sjö rädda sig i båtarna, som
desutom ej kunde rymma hälften af hela antalet, intet land,
blott döden för ögonen! Alla instämde deruti, att ingen räddning
wore möjlig. Några samlade sig till en kort bön och bado till
sin Skapare om förlåtelse för deras synder; andra bemödade sig
med all kraft att förklifwa kallblodiga wid stormens brusande och
planornas brakande. I detta ögonblick störtade masterna; några
minuter sednare war förstöringen fullständig. Skeppets beklade
ung bortföll småningom och blott maskineriet och ångpannorna
förblefwo på refwet. Flera wågor steto nu däcket från fartygets
afterdel; då skallade ändtligen besallningen, att båtarna skulle ned-
sänkas. Detta skedde, de summo något baklänges, hade ej äror och
woro så öfwerfyllda med människor, att de redan wid nedhållna-
gen starkt stötte mot skeppskrofwets sidor. En störtjö kom och
borttog fullkomligt bakdelen af skeppet, båtarna och allt, krossande
det i tusende stycken. Hwad som blef öfrigt, spolades i sjön.

(Forts.)

POLACCA.

Allegro moderato.

W. Müller.

PIANO
FORTE.

fp

fp *mf* *f*

f

f 1. 2. *Fine.*

Trio.

p dolce.

p dolce.

p

cresc. *mf* *f*

mf 1. 2. *mf*

p

mf *f* 1. 2. *D.S. sin al Fine.*

Vampyren

Vi gå här förbi det man i naturalhistorien menar med vampyren, (*vespertilio vampyrus*), en slags flädermus, som finnes i flera tropiska länder, synnerligen i Brasilien i Sydamerika, och som är farlig för människor och djur, alldeles såsom den samma öfverraskar dem i sömnen och utsuger blodet. Någenting helt annat är den Vampyr, hvarom här blir fråga. Den är en fantasrens skapelse, men dock en bland de fruktansvärda; en, hvars uppkomst man ej skulle begripa, om ej hos människan hängifvenheten åt det underbara och öfvernaturliga ofta gjorde wanheter åt vårt förnuft. Vidt och bredt synes den mening hafva herrskat och ännu herrska, att den döde under vissa omständigheter icke är dödd, att han ännu för ett slags lif och att detta lif utöfvar ett fruktansvärdt inslytande på andra warelser. I olika länder har denna föreställning gestaltat sig på olika sätt, utan att dock i hufvudsaken förneka sitt ursprung. I Orienten herrskade från uråldriga tider den mening, att ett lif kunde utgå ur gräsven, för att plåga eller skada dem, som den döde under lifwet hade älskat, och detta öfver genom att tillsega dem dödliga sår. När de sålunda sårade woro döda, påstod wäntren, skulle de likaledes blifwa sådana vampyrer. Tournefort anför i sin resobeskrifning flera exempel derpå, och hwartill han skall hafwa warit vittne. I Grekland herrskar samma tro, sedan den tid tillbaka, då grekiska kyrkan stöjde sig från den romerska; de med bann belagda stela blifwa sådana vampyrer. Från Grekland spredde sig samma föreställning till Ungern och Polen, fortligen till western. Synnerligen war 1732 hela Surepa i rörelse genom de underrättelser, som kommo i omlopp från Ungern. I Cassovia, på gränsen af Serbien, blef en man, wid namn Arnold Paul, ögonblickligen biten af en vampyr. Han dog, och några wexor derefter herrskade öfwer allt den slagat, att han wandrade omkring, för att oroa wänner och anförwandter. Dera woro redan döda. Man uppgräde liket, som det fullkomligt friskt, stekte en påle genom hjertat, hwarwid liket skall hafwa strikit hästigt och höggljudd, afftar sedan hufvudet, förbrände kroppen till aska och strödde den i grafuen. Detsamma stredde med lifen efter dem, som sådes hafwa dödt genom den förra vampyrens bett. — I Tykland synes en dylik föreställning hafwa egt rum långt före denna tid. Särskildt finner man i Sachsen spår af denna folktro; man antog, att den döde sög på hweptingen och att detta sugande hade till följd, att någon bland de käraste efterlemnade öfwenledes afled. Man försökte dertill på allt sätt att förskemma ett sådant sugande af den döde. Man lade t. ex. en gräströfwä under hakan, för att hindra tungan och läpparne att widröra bröstet, eller uppband man underkäften med ett kläde, såsom det ännu brukas på många ställen i Sverige. Att ideen om vampyrismen i Orienten warit densamma, synes klart af en an-

ordning, som man träffade redan i 16 och 17 sekel i Freiberg. Pesten grasserade här hästigt, och då flera af en familj hästigt afled, ansåg man dem ej döda af pesten, utan af bettet efter någon dödd. Vi hafwa sett, huru man försor med vampyren i Serbien; på samma sätt förhöll man sig, enligt stadens krönika, i Freiberg; man slog en påle genom hjertat och förbrände det till pulswer, sedan man stilt hufvudet från kroppen. Ja, ännu för fyratio år sedan herrskade bland den lägre befolkningen i Leipzig precis enahanda förhållande.

Såsom sagdt är, herrskar i Grekland djupt föreställningen om vampyrer, och här lärde Lord Byron närmare känna den. Hans för det wilde och förfärliga slända fantasi uppfattade begärligt denna folktro. Han har dernå grundat den bekanta berättelsen: Vampyren.

Jordbäfningen i Lissabon *).

Med möda och under tusende bilder af jämmer gick vår främling vidare. Ingen människa begrät de döende och döda, som lägo öfwerallt rundt omkring, så att den sot, som ej wille trampa på dem, knappast fann något rum. Här funnos ekipascher, uti hvilka herrskapet, så wäl som kusten och hästarne, samt nit böden. Der lägo mödrar med barnen i sina armar. Rikt smyckade fruor, munkar, prestes, handtverfare och förnåma woro blandade, döende eller döda, i en brofig samling. På somliga woro benen afbrutna. På somliga war bröstet uttryckt genom en tung stenmassa. Flera ropade efter hjelp, efter wedergickelse; men ingen människa fanns der, som kunde åstadkomma någon sådan. Äfwen efter wännens hus, som war berättare sökte, fanns ej ett spår; all efterforskning war förgäwes. Han gick sedan till ett kaffehus, som hölls af en hans landsman, en annan Engelsman, och sökte der en tillflyktsort, så god den kunde finnas, der, hwarest tusende ej hade en rof på treppen, ej en bit bröd, ej taf öfwer hufvudet. Detta allt war förfärligt, men den i Novembers alla säsor skulle ändock ej wara slutade. När aftonen sänkte sig öfwer den förödda staden, syntes den i hela sin utsträckning blifwa ett böljande eldhas. Det blef så ljusst som på middagen. Atminstone på hundra ställen uppsago eld flammer och rasade, såsom sedan i Moskua 1812, sex hela dagar, utan att någon människa förmådde sätta en gräns för deras raseri. Hvad jordbäfningen stemat, förstördes nu af elden. Förstörade af smärta blidade tusende utöfwer ruinerna af sin jordiska lycka, såfångt sölande i denna förödelsens syggelse sina maskar, sina barn. Jorden storför emellertid att bärga, mer eller mindre hästigt, med en fjerdedels timmas mellantid.

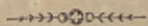
Men hwarifrån detta elementets raseri? Hwarföre hade elden öfwen sammanswurit sig till den olyckliga stadens ruin? Flera orsaker werlade gemensamt. Den sörste Nov. är Allhelgonadag, en stor högtidsdag i katolska kyrkan, synnerligen hos Portugiserne. Då wunlar hwarje altare, hwarje kapell af warkus, af lamper; de antände således allt kyrkorna, som war antändbart. I de instörtande husen war eld i spisar och kaminer, för att uppwarma rummen, och sålunda gafs det öfwen på detta sätt mångfaldiga anledningar till eldswädan. En mängd förbrätare woro löskomna — för att begå nya brott. De kastade bekransar in

*) Fortf. och slut fr. föreg. Nr.

i husen och antände allt, som ännu var förskonadt, af begär, att oförordt kunna röfva och plundra, oastadt ingen menniska skulle afhållit dem derifrån, äfven om de ej tagit eldens förstörande element till bundsörvandt. Särskildt sattes på detta sätt det kungliga skottet i lågor, och en sedan gripen förbrutne erkände under galgen, det han hoppats, att på detta sätt uppträna hela den kungliga familjen.

Småningom inträdde dock så pass lugn, att man kunde bemöda sig, att inhämta underrättelser om sitt hus, sina vänner och bekanta. De sista hus hade ramlat, så väl som de gamla och bräckliga; mer än sex tusen människor hade förlorat lifvet, flera tusen familjer i egentlig mening allt hvad de ägde. När Engelsmän hörde till de sednare. Han kunde ej igenfåna stället, der hans hus ståt. Tillika utbreddes lifen under ruinerna en sådan stank, att han en gång deraf föll i wammagt, hwarefter han nödgades afstå från all vidare efterforskning. O, klagar han sedan, hade jag blott funnat igenfåna mina kära vänners ben och falla en tår på deras graf!

Kort beskrifning öfver uppfinningen af Angwagnen.

Nedan år 1759 fördes den berömde förbättraren af ångmaskinen, Herr Watt, genom sin vän Robinson, på tankan, att använda ångkraften såsom ett medel att fortställa sig med wagn. I ett af Robinsons arbeten öfver mekaniken har Watt tillfatt en not, som lyder sålunda: "År 1759 gjordes jag genom min vän Robinson, som då var student i Glasgow, och af min ålder, uppmärksam på ångmaskinen. Han utkastade redan då planen, huru man skulle använda ångkraften, icke allenast till fortställa af wagnar, utan till många andra saker. Men när stilsammas afbröt fullföljandet af denna tanke." Som nu de första försöken med nya mekaniska kompositioner wänligen ej motsvara de dermed åsyftade ändamål, så ansågs ej heller Watts första försök med användandet af ånga såsom fullt tillfredsställande; han gick och dervore från denna uppfinning. Den sjerde artikeln af hans patent af 1769 innehåller en i allmänhet utörd beskrifning af inrättningen af hans ångwagnsmekanism. Emot denna talar för många mekaniska stäl, för att den skulle kunna blifwa fullt användbar. Först genom uppfinningen af de mekaniska inrättningar, genom hvilka ångan afwärland werkar från båda sidor, kunde den genialiska tankan utföras. Trevithick och Vivian, som man har att tacka för denna uppfinning, erhöles i Mars 1802 patent på användande af ångkraft på wagnar, som skulle gå på dertill bestämde wägar, försedda med jernsenor. Den första, af dem i rörelse satta, ångwagn gjorde sin tur på Northym Tydwil-jernvägen i Sedra Wales. Han tillryggalade 5 engelska mil på en timma, och var bestäm för transport af stångjern. Ginderligt för ett allmänt införande af detta maskinsystem war, såsom Trevithick och Vivian sjelf bemärkte, des brist på fasthållighet (hold or adhesion). De gjorde väl det förslag, att förse hjulens omfättning med utstående ojemnheter, såsom

wagnar o. s. w. dock kunde afhjelpandet af felet på detta sätt blott medföra ett större ondt, nemligen det att förderfwa jernsenorna. Saken afstannade emellertid till 1811, då Blanckinsey erhöi patent på en ångwagn, hwilken hade den märkwärda inrättning, att två med tänder eller små taggar försedda hjul öfwerförde rörelsen på de öfriga twenne hjulen. Sålunda hade maskinen egentligen sex wagnshjul; mekaniken, som bestod af tre hjul, låg under maskinen. Den hade två cylindrar; uti hwar och en af dem arbetade en Kurbelstång. Emellan cylindrarne wero de afledande ångrören; härden bildade wagnens front. Genom detta system war så tillwida ett framsteg gjordt, att wagnen kunde rulla uppför en långsamt stuttande upphöjning. Sedan ångwagnens mekanism af William och Chapman erhållit en förbättring genom användande af det så kallade "vändliga bandet," konstruerade Brenton en helt och hållet egendomlig inrättning, genom hwilken hela ångwagnen fordbref genom de på tyfva så kallade Hebeln, utan att i öfrigt frånga den form, som Blanckinsey gifwit åt mekaniken. Den werkade med sex hästars kraft. Under loppet af de följande åren sökte flera mekanici, såsom Blackett, Wylam och andra, patenterna på nya principer i ångwagnsmekanismen. Genom det af direktörerna för jernbanan emellan Liverpool och Manchester utsatta priset af 550 pund St. för förfärdigandet af en wagn, som ej skulle wäga mer än 120 centner och på en timma tillryggalägga 10 engelska mil, wäctes uppfinningsandan för denna gren af mekaniken. På täfvingebanan framträdde tre förtjenstfulla mekaniker: Stephenson, Braithwaite och Hackworth. Braithwaites wagn genomlopp på en timma, med en last af 225 centner, $4\frac{1}{2}$ och, utan last, 6 tyska mil. Den hade likwäl wid kappningen olyckan att stadas och Braithwaite drog sig från konkurrensen. Stephensons wagn genomlopp 4 tyska mil på en timma och wunn priset. Den ångwagn, som ännu 1833 gick emellan Liverpool och Manchester war konstruerad af Stephenson. Den tillryggalade på en timma $21\frac{1}{11}$ engelska mil.

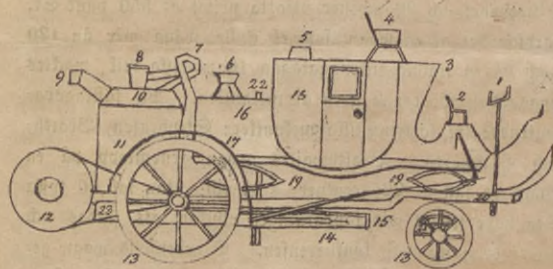
Hunder af mångfaldiga slag hade ställt sig mot införandet af ångwagn på wanliga landswägar. Först och främst måste, för att des werkan skulle komma att uppgå mot den af en ångwagn på jernwägar, tio gånger större ångkraft uppjudas, emedan nötingen mot jernsenor anses tio gånger swagare än mot en stenig eller sandig wäg. Vidare måste des bestämmelse inkränka sig till passageraretransport, emedan en rad af de till en ångwagn anslutne wagnarne på en allmän farwäg ej utan fara tillåte några swängningar eller böjningar. Äfwen fruktade man ej utan stäl, att hästar skulle flygga för denna owanliga företeelse. Betänkligheterna mot denna plan lade dock ej hinder i wägen för uppfinningsandan, hwilken det war förbehållet att bejogra alla swårigheter.

Det lyckligaste försök i denna wäg är skildradt af ett ögonwittne till det samma:

"Mekaniken firar en ny triumf; jag sjelf har varit vittne dertill, i det jag i ångwagn passerat den backiga och frokiga wägen från Oxford till Birmingham. Jag kan i detta ögonblick blott gifwa en flygtig berättelse om vår fart och en kort beskrifning på den förwånande maskinen. Dess uppfinning härrör från sjökaptenen Ogley och är den förste, som tillryggalagt så stort stycke på en vanlig wäg, utan jernstenor och af ojemna bestäffenhet. Nebelbesoppet af dess hastighet är 12 engelska mil i timman; utför skulle den gå ända till åtta gånger hastigare, om man ej beagagnade den mekanik, hvars bestämelse är att hämma farten; en omsändighet, som fordrar konduktörens hela uppmärksamhet.

Kärden utifrån Oxford gaf ett herligt skådespel; alldenstund den samma inträffade på den heliga Gildibudag, woro gatorne fyllda med en mängd åskådare från staden och de kringliggande byarne, hvilken anblick återfallade i mitt minne hwimlet af en stor folkmängd i Juggernaugh. Dock hade man dragit försorg om att göra publiken uppmärksam på den fara, för hvilken den kunde wara utsatt; och som man lemnat en fri passage, rörde sig maskinen inom murarne af den sköna staden med en hastighet af 10 engelska mil i timman. Redan några dagar förut hade man offentliggjort det tilltänkta reseförsök. Likwäl hade man ej tagit i anspråk något understöd för detta storartade företaget, tills man lyckligen uppnått Birmingham, då det i lika riskligt mått tillbedes, som det förtjenta, allmänna bifallet.

Afbildning af den nya, för wauliga landsvägar bestämde ångwagnen af Ogley och Sumner.

- 1) Handtag, för att styra. 2) Plats för konduktören. 3) Framsäte för fyra personer. 4) Plats för utantpå sittande personer. 5) Kistor för instrumenter och redskap. 6) Plats för väskaren. 7) Rör för den öfverflödiga ångan. 8) Dypning, genom hvilken man matar ugnen. 9) Kärden. 10) Ångvannan. 11) Ugnen. 12) Windhjulet, som sättes i verksamhet genom de öfriga hjulen. 13) Wagnhjulen, som äro mycket starka och solida. 14) Stämpel. 15) Maskinens horisontelt liggande cylindrar. 16) Wattenreservoiren. 17) Det af konduktören handhasda hämmverket. 18) Wagnen med åtta platser för resande. 19) De elastiska fjederarne. 20) Twärbojnen. 21) Springfjederarne på axeln, hwar på wagnen hwilar. 22) Pumparne. 23) Den pjes, genom hvilken luftströmen utgår från blåstern.

Huswudet och Hjertat.

1.

Se! starka Andar dwälfas i det tempel,
Hwaröfwer Skaparn hwälfat min hiern-kupol;
och pannan bär hans wisshets höga stämpel
Då ögats lågor gå från själens sol,
och tusenfönor spira fram på kinden,
Som tåla föderens qwalm — och nordanwinden.

Kring rosenläpparne kariter båfwa,
Att till hwarandra komma få och gå:
"När själ till själ på gästbesök will swäfwa
"de mellan sig den purpurdryggan slå;"
och är nu lodens rikdom huswudbonan,
på stapelsen du städar stönhetekronan.

Men — hwad är Du? Ett stackars blygsamt hjerta,
oroligt klappande af lust och qwal,
en lekboll, kastad mellan hopp och smärta
i lifwets nattomhöljda törnedal. —
Min tankes örnar flyga högt och wida; —
I tränga kammaru dömdes Du att lida.

2.

Bål fick jag ej de trofäst spända wingar,
på hwilla ryktet öfwer tid och rum
din wisshet till odödligheten bringar,
ty hjertat blygsamt är, — dess saga stum:
då konst och bragder tolka högt din ära,
hwem tänker på, att mig ett offer bära! —

Då när din star-olik förstår att mana
fram kraftens hjerfwa andar för din fot,
och tekar upp, på blodstänkt segerfana,
all werldens jubel-lof, med trofäst hot, —
När dina öden grönska, när de glöda,
mitt östa bles, att — för ditt minne blöda.

Men minnet bleknar, lagerus blad bli gula,
om ej åt mig du hyllningsoffer bär:
"Ett tempel, byggt uppå en röfwarfula"
"godt huswud, utan ädelt hjerta är."
Will du uppfylla Skaparns Gudamenig,
Du måste äga begge i förenig.

G.

Nästa No utgifwes den 17:de Okt., kl. 7 i. m.

Göteborg, G. Petersens öficin 1847